

NAŠ ČASOPIS

Priloga

Številka 9

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VRHNIKA

December 1975

VSEBINA

PETLETNI RAZVOJ ZDRAVSTVENEGA VARSTVA PREBIVALSTVA LJUBLJANSKE REGIJE V RAZDOBJU OD 1976. DO 1980. LETA ZA OBČINO VRHNIKA

PLAN SREDNJEROČNEGA RAZVOJA TELESNE KULTURE

SREDNJEROČNI PROGRAM RAZVOJA SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNIH KNJIŽNIC V LETIH 1976-1980

Petletni razvoj zdravstvenega varstva prebivalstva ljubljanske regije v razdobju od 1976. do 1980. leta za občino Vrhnika

Delovni ljudje in občani v samoupravnih interesnih skupnostih imajo z ustavo zagotovljeno pravico in dolžnost, da sprejemajo plane in programe za delo, jih usklajujejo med seboj z družbenimi plani ter tako zagotavljajo usklajevanje odnosov v celotni družbeni reprodukciji in usmerjanje celotnega materialnega in družbenega razvoja v skladu s skupnimi interesi in cilji.

Občinske zdravstvene skupnosti v regionalni zdravstveni skupnosti po načelih vzajemnosti in solidarnosti usklajujejo svoje programe zdravstvenega varstva za območje regije.

Delovni ljudje in občani, združeni v občinski zdravstveni skupnosti Vrhnika zato sprejemajo na podlagi enakopravnega odločanja in svobodne menjave dela v okviru regionalnega programa zdravstvenega varstva opredeljeni program zdravstvenega varstva za območje svoje občine, nato pa v skladu s programom določajo pravice in obveznosti iz zdravstvenega varstva ter dajejo predloge za programe zdravstvenega varstva za regijo in republiko.

Program zdravstvenega varstva je sprejet, ko ga sprejme skupščina zdravstvene skupnosti, enakopravno s pristojnimi zbori skupščine družbenopolitične skupnosti.

Program temelji na analizi zdravstvenega stanja prebivalstva, izhaja iz potreb prebivalstva po celovitem zdravstvenem varstvu, upošteva kadrovske in druge zmogljivosti ter mora zagotoviti funkcionalno integracijo in smotno delitev dela.

Program obsega zlasti: naloge zdravstvenega varstva, izhodišča za kakovostni razvoj zdravstvenega varstva in zdravstvene dejavnosti, načrtovanje graditve zdravstvenih zmogljivosti, načrt usposabljanja strokovnih kadrov ter pravice in dolžnosti udeležencev programa.

Temeljno izhodišče za zdravstveno varstvo, kot ga programiramo, je:

- da je sestavni del družbene reprodukcije in pomemben dejavnik produktivnosti dela ter obrambne sposobnosti naroda in
- da sodi med bistvene elemente socialne politike in življenjske ravni vseh delovnih ljudi in občanov.

Zato se s programom zdravstvenega varstva neposredno opredeljujejo:

- zagotovitev učinkovitega, smotnega in načrtnega zdravstvenega varstva prebivalstva ob upoštevanju posebnosti delovnega in življenjskega okolja;
- postopno izenačevanje materialnih in strokovnih pogojev dela v posameznih zdravstvenih dejavnostih;
- potreba po boljši organizaciji in večji funkcionalni povezanosti med posameznimi oblikami zdravstvenega varstva, vključujoč tudi najsmotrnejšo organiziranost in delitev dela na področju zdravstvenih dejavnosti.

Ta občinski program zdravstvenega varstva, ki je vključen v regionalni program zdravstvenega varstva, vsebuje naslednje razdelke:

- 1) Stanje in gibanje prebivalstva
- 2) Vpogled v zdravstveno stanje prebivalstva
- 3) Mreža, kapacitete in opremljenost zdravstvenega doma ter stanovanjska problematika zaposlenih
- 4) Zamisel razvoja zdravstvenega varstva prebivalstva od 1976. do 1980. leta.

1. SANJE IN GIBANJE PREBIVALSTVA

a) Površina, število in gostota prebivalstva

površina	število prebivalcev	gostota na km ²
168,75	16.600	98,3

b) Rodnost, splošna umrljivost, naravni prirastek

rodnost v 0/00	s plošna umrljivost v 0/00	umrljivost dojenčkov na 1000 živoroj.	naravni prirastek v 0/00
19,13	9,70	14,2	9,43

c) Starostna struktura prebivalstva

0-6 let	7-14 let	15-18 let	19-59 let	nad 60 let	skupaj
1955	2129	1208	8809	2499	16600

d) Število dojenčkov in ženske od 15 – 49 let

doječniki	ženske od 15 – 49 let
230	3840

e) Število zdravstveno zavarovanih oseb

delavsko zav.		kmetijsko zav.	
zavarov. osebe	aktivni zavarovanci	zavarovane osebe	nosilci zavarovanja
10.737	4.305	1.077	379

2. VPOGLED V ZDRAVSTVENO STANJE PREBIVALSTVA

Najpogostejša obolenja oziroma bolezenski primeri, ugotovljeni v letu 1974 v % so:

a) V ambulantah in dispanzerjih:

bolezni dihal	29,8
bolezni kosti in gibal	11,4
poškodbe izven dela	10,2
bolezni kože	8,2
bolezni prebavil	8,9
bolezni čutil	5,2
bolezni ledvic	4,3
visok krvni pritisk	1,8
bolezni srca	1,8
poškodbe pri delu	3,7
živčne bolezni	2,7
druge bol. cirkul. sist.	2,2
duševne bolezni	–
druge bolezni	9,8

b) v zobozdravstveni službi:

plombiranje zob	58,7
snemna protetika	1,6
fiksna protetika	4,8
izruvanje zob	16,5
zdravljenje	8,7
ostale storitve	9,7

3. MREŽA, KAPACITETE IN OPREMLJENOST ZDRAVSTVENEGA DOMA IN STANOVANJSKA PROBLEMATIKA ZAPOSLENIH

V sklopu Notranjskega zdravstvenega doma, ki vključuje štiri teritorialne enote (Vrhnika, Logatec, Idrija in Cerknica) izvaja zdravstveno varstvo za občane Vrhnike teritorialna enota Vrhnika, ki zajema:

a) Osnovna zdravstvena služba – a.1) Vrhnika

– 2 splošni ambulantni, ki izvajata celodnevno zdravstveno varstvo za vso populacijo nad 15 let, predvsem kurativno dejavnost, deloma tudi preventivno

– dispanzer za medicino dela posluje 2 x tedensko in se bavi izključno s preventivno dejavnostjo (pregledi pred sprejemom na delo, zdravniški pregledi delavcev na ogroženih del. mestih itd.)

- 2 dispanzerja za otroke, ki izvajata celodnevno zdravstveno varstvo in sicer 1 za predšolske otroke in 1 za šolsko mladino. Dejavnost je preventivna in kurativna
- dispanzer za žene izvaja preventivno in kurativno zdravstveno varstvo žena 3 x tedensko
- dispanzer za borce izvaja sistematične preglede borcev 1 x teden.
- športni dispanzer ugotavlja zdravstveno stanje športnikov in psihosomatsko sposobnost za športna udejstvovanja
- pneumoftiziološki dispanzer z 2 x tedensko ordinacijo izvaja kurativno in preventivno dejavnost
- patronažna in babiška služba
- laboratorijska služba (celodnevna)
- fizikalna terapija
- specialni laboratorij pri pneumoftiziološkem disp. (KG, respiratorne funkcije, inhalacije, oscilografija)
- geriatrična ambulanta v Domu počitka 1 x tedensko.

a. 2) Borovnica

- 1 splošna ambulanta, ki izvaja kurativno in preventivno zdravstveno varstvo za odraslo populacijo
- posvetovalnica za otroke in žene po 1 x tedensko
- laboratorij
- patronažna in babiška služba

b) Zobozdravstvena služba

- 3 ordinacije za odrasle na Vrhniki, ki izvajajo kurativno celodnevno zobozdravstveno varstvo
- 2 ordinaciji za otroke in šolsko mladino na Vrhniki, ki izvajajo preventivno in kurativno celodnevno zobozdravstveno varstvo
- ortodontija – 1 x na 14 dni na Vrhniki
- zobna ordinacija za otroke in odrasle v Borovnici, ki izvaja preventivno in kurativno zobozdravstveno varstvo.

Strokovne enote so opremljene z delovnimi sredstvi zadovoljivo. Nabavljajo se osnovna sredstva, ki so najbolj nujno potrebna za nemoteno izvajanje zdravstvenega varstva.

Stanovanjske probleme smo v zadnjih letih reševali dokaj ugodno. Zaradi fluktuacije kadra pa smo v zadnjem letu v zagati. Rešitev iščemo v posojilu pri skladu vlagateljev in v zbiranju sredstev stanovanjskega sklada za nakup novih stanovanj.

4. RAZVOJ ZDRAVSTVENEGA VARSTVA od 1976 – 1980

Razvoj zdravstvenega varstva v srednjeročnem programu izhaja iz potreb naraščanja prebivalstva, večje prosvetljenosti občanov in kvalitetnejših medicinskih uslug. V ta namen je potrebno skladno s kadrovskimi normativi pridobivati nov strokovni kader ter usposabljanje strokovne kadre. Upoštevati bo treba, da je za ohranitev in izboljšanje zdravja prebivalcev nujno pospeševanje preventive, pospeševanje zgodnjega odkrivanja obolenj, kar pripomore do pravočasnejšega in kvalitetnejšega zdravljenja.

Z ozirom na spremenjene življenjske pogoje, spreminjanje starostne strukture, večje migracije, večje zahtevnosti in prosvetljenosti bo obseg zdravstvenega varstva naraščal.

a) Kadri

V planiranem obdobju 1976 – 1980 načrtujemo naslednjo kadrovsko zasedbo:

Profil	stanje 1975	zasedba 1980
zdravniki splošne medicine	3	6
pneumoftiz. disp. spec.	1	2
varstvo žena	1	1
varstvo predšol. otrok	1	1,5
varstvo šolskih otrok	1	1
medicina dela	–	1
stomatologi	5	9
ortodonti	1	1
višji dentisti	1	–
medicinske sestre II	2	4
medicinske sestre III	8	13
laborat. tehniki	3	4
rtg. tehniki	–	1
zobotehniki	4	7
fizioterapevti	1	2
zobne asistentke	6	13
babice	3	3

Profil	stanje 1975	zasedba 1980
patronažne sestre	3	3
nega bolnika na domu	–	1
zdravnik epidemiolog	–	–
specialist ortoped	–	–
specialist okulist	–	H1
specialist psihiater	–	H1
Skupaj:	43	73,5

b) Minimalni kazalci stanja in razvoja

Občina VRHNIKA	1974	1975	1980	indeks 1980 1975
– prvih pregledov	4870	4968	5464	110,0
– ponovnih pregledov	6813	6949	7644	110,0
3. štev. obiskov babic in patronažnih sester	1605	1637	1768	108,00

Varstvo šolskih otrok

1. štev. šolskih otrok in mladine	1840	1874	2048	109,3
2. štev. pregledov pri zdravniku skupaj	4069	4150	4565	110,0
od tega:				
– prvih pregledov	2170	2213	2434	110,0
– ponovnih pregledov	1899	1937	2131	110,0

Varstvo žensk

1. štev. žensk v rodnem obdobju	3840	3911	4275	109,3
2. štev. pregledov pri zdravniku skupaj	3980	4060	4466	110,0
– prvih pregledov	1327	1354	1489	110,0
– ponovnih pregledov	2653	2706	2977	110,0
3. štev. obiskov za kontracepcijo skupaj	1561	1592	1751	110,0
od tega:				
– prvih pregledov	213	217	239	110,1
– ponovnih pregledov	1348	1375	1512	110,0
4. štev. obiskov na domu nosečnic, porodnic, otročnic	2925	2983	3281	110,0
od tega:				
– obiskov babic	2533	2583	2841	110,0
– obiskov patronažnih sester	392	400	440	110,0

Splošna medicina, medicina dela, specialistična ambulantna služba

1. štev. prebivalcev v starosti 19 in več let	10039	11226	11178	99,6
2. štev. pregledov v službi splošne medicine skupaj	45187	46090	50699	110,0
– prvih pregledov	16617	16949	18644	110,0
– ponovnih pregledov	28570	29141	32055	110,0
3. štev. preventiv. pregledov	408	416	457	109,9
4. štev. aktivnih zavarovancev – delavcev	4305	4385	4793	109,3
5. štev. obiskov aktivnih zavarovancev v: splošnih ambulantah	29222	29806	32786	110,0
– specialist. ambulantah				
6. štev. pregledov aktivnih zavarovancev v službi medicine dela skupaj				
od tega:				
– prvih pregledov				
– ponovnih pregledov				
7. štev. preventiv. pregledov				
8. štev. kmečkih zavarov.	1077	1032	875	84,8
9. štev. obiskov kmečkih zavarovancev v:				

Občina VRHNIKA	1974	1975	1980	indeks 1980 1975
– splošnih ambulantah	2349	2396	2635	110,0
10. števitinskih pnevmoftizioloških pregledov	3207	3271	4598	110,0
Zobozdravstveno varstvo				
1. števitiskov v zobozdravstvenih ambulantah skupaj	23562	24033	26436	110,0
od tega:				
– prvih obiskov	4105	4187	4606	110,0
– ponovnih obiskov	19457	19846	21830	110,0
2. števitistoritev	30246	30851	33936	110,0

c) Strokovne dopolnitve in specializacije

Poleg že omenjenih strokovnih enot programiramo v teritorialni enoti Vrhnika še naslednje strokovne službe:

- za Vrhniko in Logatec uvesti higiensko-epidemiološko službo z epidemiologom, ki bo pokrival vse štiri teritorialne enote
- uvesti specialistično službo (okulist, psihiater, rentgenolog) tudi za potrebe Logatca
- ojačati dispanzer za medicino dela
- ojačati fizikalno terapijo (Vrhnika-Logatec)
- zboljšati splošno laboratorijsko službo
- okrepiti dispanzer za borce
- uvesti ortodonsko dejavnost
- okrepiti športno ambulantno

Zaradi potreb po stalnem izobraževanju in dviganju strokovne usposobljenosti se programira do leta 1980:

- specializacija specialista iz otroškega varstva
- specializacija specialista iz ginekologije (za potrebe Vrhnike, Logatca in Cerknice)
- specializacija specialista iz pneumoftiziologije
- specializacija specialista splošne medicine za Vrhniko-Logatec
- ter specializacija specialista iz medicine dela

Vsi zdravniki, ki so zaposleni v dispanzerju za otroke, v medicini dela ali v dispanzerjih za žene, bodo poslani na podiplomski tečaj.

d) Minimalni kazalci – kvantificirani

Po priloženi tabeli!

MINIMALNI KAZALCI					VRHNIKA
TEKST	1974	1975	1980	1976-1980	Indeks 1980 1975
I. DOHODKI					
1. Prispevek iz OD družbenega sektorja	13.150	16.485	25.715	108.478	156,0
2. Prispevek iz OD dlavcev zaposlenih pri zasebnih delodajalcih in od samostojnih poklicev	937	1.191	1.601	7.137	134,4
3. Prispevek iz dohodka OZD	2.353	3.027	4.722	19.920	156,0
4. Prispevek iz dohodka občanov, ki z osebnim delom samostojno opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost	117	220	296	1.320	134,5
5. Prispevek za zdravstveno zavarovanje upokojencev	2.926	3.727	5.761	24.383	154,6
6. Prispevek iz OD od kmetijske dejavnosti	1.135	1.360	1.554	7.373	114,3
7. Ostali prispevki	174	195	281	1.221	144,1
8. Ostali dohodki	229	165	279	1.152	169,1
DOHODKI SKUPAJ	21.021	26.370	40.209	170.984	152,5
II. IZDATKI					
1. Izdatki za redno dejavnost skupaj:	18.614	23.766	36.383	154.491	153,1
v tem:					
– za osebne dohodke	10.374	13.333	20.182	86.140	151,4
– za materialne izdatke	7.449	9.383	14.484	61.144	154,4
– za amortizacijo	791	1.050	1.717	7.207	163,5
2. Združevanje sredstev za financiranje dejavnosti v okviru:					
– regionalne skupnosti zdravstvenega varstva	597	795	1.131	4.936	142,3
– zveze skupnosti zdravstvenega varstva	850	916	1.303	5.686	142,3
3. Izločitve v obvezno rezervno	445	254	396	1.669	155,9
4. Izdatki za delo strokovne službe in organov skupnosti	374	464	724	3.053	156,0
5. Ostali izdatki	141	175	272	1.149	155,4
IZDATKI SKUPAJ	21.021	26.370	40.209	170.984	152,5

e) Investicijska vlaganja

- izselitev podružnice Ljubljanske banke iz zgradbe ZD
- ureditev prostorov za potrebe šolskega zobozdravstva
- primerneje urediti prostore za medicino dela
- nakup enega stanovanja ali ene garsonjere letno za potrebe zdravstvenih delavcev

- zasilna reševalna postaja.

Glede investicijskih vlaganj bo napravljen poseben program v okviru regije, kjer bodo po prioriteten vrstnem redu glede na dejansko stanje določena investiranja po občinah.

Plan srednjeročnega razvoja telesne kulture

Uvod

Sedanje stanje proizvodnih sil in način proizvodnje ter njun nadaljni razvoj terja, da krepko posežemo vmes in človeka osvobodimo bremen, ki si jih je sam naložil. Programiranje razvoja TK mora torej temeljiti na projekcijah gospodarskega in družbenega razvoja. Pričakujemo, da bo povečana proizvodnja materialnih dobrin prinesla nadaljni porast življenjskega standarda občanov. Z rastočo avtonomijo, intelektualizacijo proizvodnega dela in tehnizacijo življenja rastejo obolenja dihalnih organov, obolenja srčnožilnega sistema in živčna obolenja. Podatki kažejo, da je vse več mladih nesposobnih za vojsko, vse več otrok ima slabo držo. Telesne deformitete in drugi taki pojavi kažejo na premajhno človekovo fizično aktivnost, vse bolj prevladuje nov model življenja. Relacija hiša – delovno mesto vse bolj prevladuje in čepenje doma se sprevrže v „aktivnost“ kot so gledanje TV športa, šah, kino, karte itn.

Sodobna znanstvena dognanja pa vse bolj dokazujejo, da je telesno gibanje osnovna organska potreba človeka skozi vse življenje. Vključevanje človeka v razne oblike telesne kulture predstavlja najzanesljivejšo pot, da se normalizirajo odnosi med fizično naravo človeka in tehniziranim okoljem v katerem živi. Toda telesna kultura ni in ne more biti le nadomestilo za človeka, ki ne hodi, ne teče, ne skače, no plava – mora biti več. Telesna kultura mora postati način življenja in oblika rekreacije osebnosti sodobnega človeka.

I.

Ob prvih poskusih izdelati srednjeročni načrt lahko ugotovimo, da TK doslej pri nas ni bila načrtno urejevana glede na osnovne potrebe in interese občanov. Želeli smo, da bi načrt temeljil na podrobnih analizah sedanjega stanja. Ankete, ki naj bi služile za izdelavo te analize smo poslali vsem KS, vsem TOZD in vsem osnovnim organizacijam za TK. V marsikateri organizaciji so se zadeve lotili resno, velika večina pa je s tem, da odgovorov ni poslala, najavila svoj omalovažujoč odnos do dejavnosti, ki smo jo v letu 1973 uzakonili kot dejavnost posebnega družbenega pomena.

Tako je bilo nemogoče dobiti vso potrebno dokumentacijo in statistične podatke, na osnovi katerih bi lahko napravili analizo razvojnih programov iz preteklosti in na tej analizi gradili dalje. Izhajali smo le iz podatkov za leto 1974 in plana za leto 1975 in na tej osnovi startali.

TK v VVZ ustanovah

Stanje. V občini sta dva vzgojno varstvena zavoda. Materialna osnova za telesno vzgojo je nezadovoljliva, ker nimajo urejenih vadišč in telovadnic. Oba imata na razpolago le 1355 m² lastnih zelenih površin. Pokritih objektov (telovadnica, kabineti) ni. Posebne seminarje za TV predšolskih otrok je obiskovala 1 vzgojiteljica.

Razvoj

Zagotoviti vsaj otrokom, ki so vključeni v VVZ sistematično usmerjanje v TV. V ta namen je potrebno obvezno sodelovanje vzgojiteljic na seminarjih za TV predšolskih otrok, plavalnih in smučarskih tečajih. Zagotoviti ob načrtovanju novih vrtcev tudi prostor in izgradnjo potrebnih igrišč, z orodji in vsaj enega pokritega prostora (lahko tudi avla) za TV aktivnosti v slabem vremenu. Tudi za te vrste objektov veljajo minimalni normativi o m² igralnih površin na otroka, ki pa jih še ne bomo kmalu dosegli.

Ob tem velja ugotovitev, da bi se za ureditev tkim. „Malih telovadnic“ dale preurediti površine v izpraznjenih šolah ali drugih stavbah. Treba je le nekaj dobre volje staršev v KS, potujočih vrtcev in drugih zainteresiranih.

TK v šolah

Stanje: V občini imamo 3 popolne osnovne šole, ki imajo urejen pouk v izmenah. Učenci od 5-8 razreda imajo pouk predmetno. Dve šoli sta brez telovadnic in gostujeta v domovih Partizana. Oddaljenost od šole, premajhna kvadratura in slaba materialna opremljenost negativno vplivajo na sodoben pouk telesne vzgoje. V pripravi na COŠ pa je nujno stanje čimprej popraviti. Na 150 m² lastno pokrite površine je o sodobni organizaciji TV v šoli nemogoče govoriti.

Se mnogo slabše je stanje na podružničnih šolah. Predvsem je treba upoštevati, da je nesistematična od 1-4 razreda ker jo poučujejo razredni učitelji.

Razvoj:

Prehod na COŠ zahteva čimveč koristne površine za aktivno rekreacijsko dejavnost učencev osnovne šole. Po oceni priliva otrok v osnovno šolo, jih bo leta 1980 3100. Po normativih je za tako število potrebnih m² površin, kar pomeni telovadnico pri OŠ Ivana Cankarja, telovadnico pri OŠ Borovnica, telovadnica na Logu.

Gibanje na svežem zraku in izpopolnjen program telesne vzgoje v OŠ pa zahtevata še ureditev igrišč in atletskih stez.

Poleg objektov pomeni še dodatna kadrovska zasedba na vseh šolah 6 novih učiteljev za telesno vzgojo v letu 1980. Šolska telesna vzgoja mora postati temelj v celotnem sistemu telesne kulture. Z ureditvijo šolske telesne vzgoje je treba opredeliti svobodno, samoiniciativno in organizirano TV in šport šolske mladine v raznih oblikah združevanja v okviru šole in KS. Kot posebna oblika šolske TV se vedno bolj razvija delo v ŠSD. Oblike dela so postale priljubljene in jih je treba razvijati. S programom COŠ pa njihove naloge dobe še večji pomen. V občini imamo 3 šolska športna društva, ki zajemajo 624 učencev v svojo aktivnost. Mentorjem pomaga 13 ljubiteljev športa na šoli in nekdanji učenci, ki so se posvetili temu ali onemu športu. Za svojo dejavnost uporabljajo vse razpoložljive objekte v KS, ki jih uporabljajo tudi druge športne organizacije ali drugače na enega člana ŠSD pride 0,24 m² pokrite lastne površine. V takih pogojih je delo zelo oteženo, pa kljub temu dosegajo na tekmovalnih zadovoljive uspehe.

TV bo v osnovni šoli z uvedbo celodnevne bivanja še pridobila na pomenu. Dobro organizirana ŠSD bodo v veliki meri uresničevala potrebo po fizični in umski sprostitvi osnovnošolca; z kar pa so potrebni kadri: amaterski iz telesnokulturnih organizacij in profesionalci na šolah ter primerni objekti.

Program športne rekreacije je sestavni, vsebinsko in organizacijsko povezan del programa celotne telesne kulture.

Psihološka, sociološka, biološka in fiziološka stanja v katerih se nahaja celotna družba, nalagajo športni rekreaciji odgovorne naloge: urediti možnost sprostitve, omiliti osamljenost, zaperstaviti se nevarnosti nezaščitenega okolja in uničenja človeka zaradi neaktivnosti.

Uresničevanje teh nalog zagotavlja tudi dvig delovnih, ustvarjalnih in obrambnih sposobnosti človeka.

Dnevna športna rekreacija naj bi potekala po treh kanalih:

- v okviru društev Partizan,
- v okviru delovnih organizacij
- v okviru športnih organizacij

Uvedli naj bi redno uro rekreiranja, zagotovili in koordinirali uporabo objektov in kadrov. Posredovali osnovna navodila za izvedbo tekmovanj, pomagali pri najemanju objektov in pri organizaciji.

Občinske sindikalne športne igre morajo postati redne, množične in raznovrstne.

Dnevna športna rekreacija predvideva možnosti v občini ali KS za določitev potrebnih objektov. Steze za TRIM TEK, TRIM KOLESARJENJE, TRIM HOJO, TRIM SMUČANJE, TRIM PLAVANJE. Ob teh objektih je predvideti TRIM center za izposojanje rekvizitov, da bi bile steze in igrišča kar najbolj zasedene.

TRIM KABINETI so ponekod že ustaljena navada, pri nas bi jih poskušali urediti v večjih KS (Vrhnika, Log, Borovnica).

Še posebej za žensko športno rekreacijo moramo zagotoviti čiste, urejene in s tem privlačne objekte, garderobe in sanitarije. Pri tem urejanju moramo misliti na družinske obiske športnih objektov, torej tudi na otroška igrišča. Objekti naj ne bi bili blizu delovnega mesta, temveč blizu domovanja ljudi.

V športno rekreacijo velja zajeti tudi faktorje, ki so bili do sedaj prav lahko zapostavljeni: Splošni ljudski odpor, Jugoslovanska ljudska armada in zlasti še zdravstvene ustanove.

Pri naših prizadevanjih zelo pogrešamo podporo zdravnikov pri programiranju športne rekreacije. Na tem področju je nujen sporazum o delu in vključevanju zdravnikov kot propagatorjev in aktivnih sodelavcev. Ob tem mislimo na zagotovitev testiranja vseh udeležencem športne rekreacije.

TK v osnovnih organizacijah za TK

Stanje: V občini imamo 14 društev in klubov (brez ŠSD), ki se ukvarjajo s telesnokulturno dejavnostjo. Organizacije, ki so opustile tekmovalni program (v liga sistemu) so Planinsko društvo Vrhnika, Planinsko društvo Borovnica in Taborniški odred Ivana Cankarja.

V okviru ostalih društev pa so posamezne tekmovalne sekcije: košarka, namizni tenis, alpsko smučanje, skoki, nogomet, karting ipd., ki vključujejo mlade ljudi, željne tekmovanja. V redna ligaška tekmovanja je zajeto 160 tekmovalcev, ki imajo bolj ali manj redno vsakodnevno vadbo to je 8,4 % prebivalcev naše občine. Igrišča in telovadnice postajajo za intenzivni trening pretesna in nekvalitetna v odnosu na podobne objekte v drugih krajih. (S temi pa tekmujejo). Domačega dovolj kvalificiranega kadra za vodstvo tekmovalnih ekip nimamo, ker nismo vložili vanj potrebnih finančnih sredstev. Trenerske posle opravljajo trenerji z amatersko kvalifikacijo.

Razvoj tekmovalnega športa pa je dosegel stopnje, ko je nujno, da se v tekmovalnih sistemih nekaj spremeni in se stroški tekmovanja zmanjšajo. Še naprej ostaja odprto vprašanje financiranja izgradnje telesno-kulturnih objektov, saj sredstva, ki jih delovni ljudje združujejo iz osebnih dohodkov komaj zadoščajo za redno dejavnost. Primanjkljaj na tem področju pa je tako velik, da v naši občini planiramo za vsaj 10 let nazaj in da nam neurejeno tekoče vzdrževanje jemlje denar, ki bi moral biti že leta prej vložen v redno vzdrževanje objektov. Nujno je, da se določi objektom vrednost in uvede amortizacija, ki bo dovoljevala zadostno redno in investicijsko vzdrževanje. Plani Telesno kulturnih organizacij se morajo vključiti v plane Krajevnih skupnosti in se na tem nivoju sporazumevajo s TOZD o njihovih prispevkih za investicijsko izgradnjo novih objektov, tako da se vsi zainteresirani v KS z vsemi močmi v sodelovanju odločijo za objekt, ki bo služil kar največjemu številu občanov. Šele iz močno razvite množičnosti lahko pričakujemo tudi kvalitetno tekmovanje

TK v delovnih organizacijah

Stanje.: Delovne organizacije v zadnjem času namenjajo vse večja sredstva za potrebe telesne vzgoje in rekreativne dejavnosti svojih članov. Vendar zaenkrat še ne moremo reči, da bi akcije kaj bistveno vplivale na raven telesne kulture in na kakovost dejavnosti delovnih ljudi. Nasprotno, ugotovitve raziskav dokazujejo, da fizične sposobnosti delavcev v njihovi zreli dobi občutno zaostajajo za objektivnimi potrebami in realni-

mi možnostmi. Razlog za tako stanje je enostranska usmerjenost v atraktivno tekmovanje nekaterih skupin, zaradi česar ostaja velika večina delovnih ljudi ob strani pasivna. Vsi premiki na bolje so zaenkrat le plod prizadevanja posameznih delovnih organizacij in animatorjev za športno rekreativno dejavnost. Stanje se bo spremenilo šele takrat, ko bodo delavci sprejeli telesno kulturo kot produktivno dejavnost, ko bodo doumeli njen pravi pomeh.

Ukrepi: ki so v zadnjem letu naleteli na odmev in jih je treba še pospeševati. Izvesti je potrebno široko propagandno akcijo osveščanja o koristnem vplivu športno rekreativne dejavnosti na potrebe delovnega človeka; vključiti delovne organizacije v enoten koncept razvoja telesne kulture v občini; usmerjati ljudi v športno rekreacijo ob sobotah in nedeljah; zagotoviti v večjih delovnih organizacijah (preko 500 delavcev) posebno strokovno službo za telesno vzgojo in športno rekreacijo občanov; izvesti celovito raziskavo o interesih in potrebah delavcev o njihovih pogledih in možnostih za rekreativno udejstvovanje. Rezultati raziskave naj predstavljajo izhodišče za nadaljne uspešno reševanje problematike športne rekreacije delovnih ljudi.

Že vseskozi poudarjamo, da so objekti eden temeljnih nosilcev telesne kulture. Po popisu iz leta 1972 imamo v občini 40.500 m² površine ali približno 1,4 m² površine na prebivalca. Mednarodni sedaj veljavni normativ pa predvideva 4 m² koristne površine na prebivalca. V SN bi morali zagotoviti vsaj enkratno povečanje koristne površine na prebivalca.

V urbanističnih programih naselij je treba zagotoviti mesto TK objektom, pri čemer gre upoštevati razvoj smeri v rekreativno dejavnost in tekmovalni šport. Dosledno je treba uveljavljati normative za graditev in opremo osnovnih šol, predvsem za objekte za telesno vzgojo.

Mnogo večjo pozornost je treba posvetiti izgradnji tistih objektov, ki omogočajo vadbo in uporabo v vsem letu, neodvisno od vremenskih razmer (dvorana, telovadnice, športno kulturni center). Pri vseh načrtih je treba upoštevati normativ 3 m² koristne površine na prebivalca, od česar odpade 0,25 m² na pokrite površine.

MINIMUM KAZALCEV SREDNJEROČNEGA RAZVOJA DO 1980

I – Pokazatelji stanja in razvoja	1974	1975	1980	1976 1980	indeks 80/75
Število osnovnih organizacij	16	18	23	105	127
Število akt. članov v TK organiz.	2122	2372	3000	13488	126
Število tekmovanj	378	400	420	2065	105
Število udeležencev tekmovanj	3780	4000	4200	20650	105
Število strokovnih kadrov	94	97	146		150
od tega amaterskih	94	97	146	630	150
poklicnih	–	1	4	12	400
Površina objektov v kvm	40.500	47.250	87.000	352.950	184
Koristna površina	30.000	35.000	65.000	267.000	185
Površina pokritih objektov	750	1.750	3.500	13.100	200
II – Dohodki					
skupaj	1.897.202	2.415.293	5.661.167	18.709.484	234
Prispevek iz OD od družb. sekt.	1.859.081	2.390.263	5.511.167	17.582.915	242
Prispevek iz OD od zaseb. sekt.	36.071	25.030	50.000	200.030	199
Dohodki iz proračuna DPS	–	100.000	100.000	500.000	100
Ostali dohodki	2.050	–	–	–	–
III. Izdatki					
za množičnost šolska tekmovanja	23.000	30.000	175.000	468.600	583
druga tekmovanja	34.000	35.000	287.000	512.500	820
rekviziti	30.000	30.000	147.000	398.300	490
Stroški vaditeljskega, organ. admn.tehn. OD zaposlenih	–	60.000	240.000	720.000	400 x
nagrade za amaterske delavce	101.131	200.000	418.450	1.448.450	209 x
strokovno izpopolnjevanje	3.750	30.000	155.000	625.000	516 x
štipendiranje	–	12.000	12.000	60.000	100 x
Investicije v športne objekte	500.000	500.000	1.600.000	3.500.000	320
Investicije v športno opremo	70.000	200.000	300.000	1.400.000	150
Izdatki za vzdrževanje športnih objektov, amortizac. in oprema	258.000	492.950	867.106	3.294.539	175
Izdatki za tekmovanja	513.266	468.430	900.000	3.880.000	192
Izdatki za vrhunski šport	–	–	50.000	250.000	200
Izdatki za propagandno dejavnost	10.000	30.000	30.000	150.000	100
Združevanje sredstev v SRS	230.000	253.000	353.000	1.465.000	139
Izdatki za delo organov skup.	100.000	50.000	70.000	350.000	140
Izdvajanje v obvezno rezervo	14.055	24.153	56.611	187.095	234
Izdatki skupaj	1.897.202	2.415.293	5.661.167	18.709.484	234

x = procent povečanja OD in materialnih stroškov

Srednjeročni program razvoja splošno izobraževalnih knjižnic v letih 1976 - 1980

V letih 1971-75 je splošnoizobraževalno knjižničarstvo v naši občini doseglo velik napredek, čeprav je današnje stanje še daleč za tistim, kakršnega si želimo in je na današnji stopnji družbenega razvoja tudi nujno potrebo.

Obe knjižnici v Borovnici in na Vrhniki sta v omenjenem obdobju sodobno opremili prostore in uredili svojo knjižno zalogo po sistemu decimalne klasifikacije, tako da imajo obiskovalci prost pristop do knjig. V februarju 1975 je matična knjižnica uredila še manjše izposojevališče na Logu, ki je odprto enkrat tedensko.

Nakup knjig je bil do leta 1970 1 nova knjiga na 25 prebivalcev, letos pa je 1 knjiga na 7 prebivalcev (normativ 1 na 5). V matični knjižnici je na voljo tudi 40 tekočih revij. V knjižnicah je bilo v tem času uvedeno tudi sodobnejše poslovanje. Izposojnine ni, plača se letna članarina za odrasle 30.- in za šolsko mladino 5.- din. Matična knjižnica posluje neprekinjeno od 8 do 19.30 ure. To je bistveno pripomoglo k večji izposoji in obisku. V primerjavi z letom 1971 se je število izposojenih knjig povečalo za 156 % obisk pa za 80 %. Knjižna zaloga je sedaj 1,3 knjige na prebivalca, izposoja pa 2,6 knjige.

V obdobju 71-75 je knjižničarstvo pri nas tudi kadrovsko zelo napredovalo. Redno sta zaposlena dva knjižničarja in en višji knjižničar. Vsi so v omenjenem obdobju opravili tudi strokovne izpite.

Poleg osnovne dejavnosti izposoje in informacije, razvija knjižnica tudi druge dejavnosti: organizira srečanja z ustvarjalci in razstave knjižnega gradiva. V letu 1974 je pričela tudi z uro pravljic, ki je namenjena predšolskim otrokom, ki niso v vzgojno varstvenem zavodu. Doslej je bilo 55 pravljčnih ur in 20 ur angleščine za učence osnovne šole.

V obdobju, ki je pred nami, naj bi se knjižničarstvo v naši občini čimbolj približalo predpisanim standardom in tako v polni meri prispevalo k izobraževanju in informiranosti občanov.

Glavna naloga sodobne splošnoizobraževalne knjižnice je, da nudi uporabnikom vsestranske informacije o literaturi in drugih duhovnih dobrinah. Usmeritev knjižnice mora biti taka, da bo zanimiva za čim širši krog občanov. Združeno delo knjižnice je v celoti odgovorno sebi in delavcem v združenem delu, s katerimi menja delo za kakovost, racionalnost in funkcionalnost svojega „proizvoda“.

Do leta 1980. naj bi bila knjižna zaloga v knjižnicah naše občine 2 knjigi na prebivalca. V letu 1976 bo nakup še 1 nova knjiga na 7 prebi-

valcev, v letu 1980 pa bi se skušali približati standardu na 2 prebivalca 1 nova knjiga. Nakup strokovnih knjig se bo še povečal, dosegel naj bi 60 % vse literature. Povečati bo treba tudi nakup knjig v drugih jugoslovanskih jezikih in v tujih jezikih. Knjižni sklad bo živ, aktualen, da bo res sposoben služiti svojemu namenu. Knjižnica bo imela na voljo tudi vso družboslovno literaturo, ki jo ima naš knjižni trg. Posebna pozornost bo namenjena nabavi literature za mladino; le-ta mora biti res kvalitetna tako po vsebini, kakor tudi po ilustraciji.

V letu 1976 bo matična knjižnica dobila nove prostore. Tako bo dana možnost, da bo organizirala pionirski oddelek in čitalnico. V novih prostorih bo lahko pripravljala razstave, srečanja z ustvarjalci, ure pravljic, literarne uganke in slično. S temi dejavnostmi se bo knjižnica lahko uspešno vključevala v celodnevno šolo.

Število knjižnic se do leta 1980 v naši občini ne bo povečalo. Če bo matična knjižnica dobro razvita in kadrovsko dovolj močna, bo lahko organizirala izposojevalno mrežo po vsej občini. Odročne vasi bo oskrbovala s potujoči kovčki. Manjše izposojevališče bi leta 1977. organizirali še v Dragomerju, na Logu pa povečali število izposojevalnih dni.

Leta 1978-79 naj bi podružnica v Borovnici dobila prostor za pionirski oddelek.

V obdobju, ki je pred nami, bodo vsi naporji usmerjeni v pridobivanje novih bralcev. Tesnejše sodelovanje naj bi bilo vzpostavljeno z organizacijami združenega dela in temeljnimi organizacijami, s katerimi menjavamo delo.

Ker je sedanja kadrovska zasedba delavcev v knjižnici strokovno dovolj močna, bi v prihodnjem letu rabili le enega manipulant. Do leta 1980 pa bi za vse knjižnice v občini (Borovnica, Dragomer, Log in Vrhnika) rabili še dva knjižničarja, enega manipulanta, polovico računovodje in 1 snažilko.

Matična knjižnica bo nudila strokovno pomoč drugim specialnim knjižnicam v občini in skrbela za njihovo ureditev.

V sedanjem hitrem tempu življenja je informacija občanov nujna, kajti le izobražen in vsestransko informiran samoupravljelec bo kos nalogam, ki jih preden postavlja delovno mesto in družbeno udejstvovanje. Sodobna splošnoizobraževalna knjižnica naj bi bila center, kjer bi vsak občan dobil vse potrebno za vzgojo, izobrazbo, informacijo in razvedrilo. Tako središče naj bi postala matična knjižnica do leta 1980.

LETO	IZPOSJOJENE KNJIGE	OBISK	NAKUP KNJIG	KNJIŽNA ZALOGA	DOTACIJA KS	SREDSTVA ZA NAKUP KNJIG	IZPOSJOJNINA
1971	15.628	8.787	1363	12483	123.576.-	51.353.-	13.793.-
1972	17.270	9.929	1060	14213	122.000.-	52.266.-	14.071.-
1973	20.121	10.230	1939	16152	190.000.-	64.524.-	23.844.-
1974	25.260	11.347	2323	18475	360.850.-	138.558.-	29.507.-
1975	40.000	15.600	2200	20675	469.700.-	146.200.-	30.100.-
Skupaj:	118.279	55.893	8885		1266.126.-	452.901.-	111.316.-

Povečanje

v % 156 %

80 %

LETO 1975:

Knjižna zaloga 1,3 knjige na prebivalca; nakup – 1 nova knjiga na 7 prebivalcev

izposoja – 2,6 knjige na prebivalca

LETO 1980:

knjižna zaloga 2 knjigi na prebivalca; nakup – na dva prebivalca 1 knjiga

izposoja – 4 knjige na prebivalca